

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
д.е.н., проф. _____ Діброва А.Д.
“ _____ ” _____ 2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри банківської справи
та страхування

Протокол №3 від “02” червня 2021 р.
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. _____ Худолій Л.М.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Фінанси і кредит»
д.е.н., проф. _____ Негода Ю.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітня програма «Фінанси і кредит»

Факультет Економічний

Розробники: доцент, к.е.н. Костюк В.А.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітня програма	_____ Фінанси та кредит _____ (шифр і назва)	
Спеціальність	_____ 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» _____ (шифр і назва)	
Освітній ступінь	_____ Бакалавр _____ (бакалавр, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	_____ 120 _____	
Кількість кредитів ECTS	_____ 4 _____	
Кількість змістових модулів	_____ 2 _____	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	_____ 4 _____	_____ - _____
Семестр	_____ 7 _____	_____ - _____
Лекційні заняття	_____ 15 _____ год.	_____ - _____ год.
Практичні, семінарські заняття	_____ 15 _____ год.	_____ - _____ год.
Самостійна робота	_____ 90 _____ год.	_____ - _____ год.
Індивідуальні завдання	_____ - _____ год.	_____ - _____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	_____ 2 _____ год. _____ 6 _____ год.	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Однією з ознак суспільного розвитку в сучасному світі, що спостерігається впродовж новітньої історії людства, є посилення ролі фінансів. Зростання економік окремих країн дедалі більше залежить від успішності вирішення проблем фінансового забезпечення та організації фінансово-кредитних відносин, що безпосередньо пов'язується з функціонуванням фінансово-кредитних систем.

Мета дисципліни полягає в розширенні знань та поглибленні навичок студентів щодо організаційного устрою та механізми регулювання фінансово-кредитних відносин у провідних фінансово розвинених країнах світу.

Завдання дисципліни - подати в необхідному обсязі теоретичний матеріал, який включає наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених; дати структурне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин розвинених країн. Розглянути загальний категоріальний апарат фінансово-кредитної системи з урахуванням наявних розбіжностей у поглядах основних фінансових шкіл та сформуванню широку і правильну уяву студентів про взаємозв'язок дисципліни «Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн» з іншими професійними дисциплінами.

Саме тому, програми підготовки сучасного фахівця-фінансиста передбачають вивчення дисципліни «Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн», у якій розглядаються теоретичні засади функціонування фінансово-кредитних систем, їхній організаційний устрій та механізми регулювання фінансово-кредитних відносин у провідних фінансово розвинених країнах світу.

При вивченні дисципліни " Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн», студенти повинні знати:

- теоретичні засади функціонування фінансово-кредитних систем;
- типологію фінансово-кредитних систем;
- організаційний устрій та механізми регулювання фінансово-кредитних відносин у провідних фінансово розвинених країнах світу
- методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування фінансово-кредитної системи.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК13. Здатність аналізувати та прогнозувати основні тенденції розвитку аграрного сектору з відповідним фінансово-кредитним забезпеченням та страховим захистом.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	тижні	денна форма					Заочна форма				
		усього	у тому числі				усього	у тому числі			
			л	п	лаб	інд		л	п	лаб	інд с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансово-кредитних систем											
Тема 1. Економічна сутність, склад та функції фінансово-кредитної системи	1	2	1	1	-	5	-	-	-		-
Тема 2. Типологія фінансово-кредитних систем	2-3	4	2	2	-	5	-	-	-		--
Тема 3. Методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування фінансово-кредитної системи	4-5	4	2	2	-	5	-	-	-		--
Разом за змістовим модулем 1		10	5	5	-	15	-	-	-		-
Змістовий модуль 2. Специфіка організації фінансово-кредитних систем розвинених країн											
Тема 4. Фінансово-кредитна система США	6-7	4	2	2	-	15	-	-	-		-
Тема 5. Фінансово-кредитна система Великобританії	8-9	4	2	2	-	15	-	-	-		-
Тема 6. Фінансово-кредитна система Японії	10-11	4	2	2		15	-				-
Тема 7. Фінансово-кредитна система Німеччини	12-13	4	2	2		15	=				-

Тема Фінансово- кредитна система Франції	8.	14-15	4	2	2		15					-
Разом за змістовим модулем 2			20	10	10	-	75	-	-	1		-
Усього годин		15	120	15	15	--	90	-	-	6		-

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічна сутність, склад та функції фінансово-кредитної системи	2
2	Типологія фінансово-кредитних систем	4
3	Методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування фінансово-кредитної системи	4
	Разом	10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фінансово-кредитна система США	4
2	Фінансово-кредитна система Великобританії	4
3	Фінансово-кредитна система Японії	4
4	Фінансово-кредитна система Німеччини	4
5	Фінансово-кредитна система Франції	4
	Разом	20

6. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Від яких базових фінансових категорій походить поняття «фінансово-кредитна система»? Розкрийте сутність кожного із цих понять.

2. Чим різняться підходи вітчизняної та західної фінансової науки до визначення сутності фінансів та фінансової системи?

3. Охарактеризуйте основні сфери фінансово-кредитної системи з позицій вітчизняної фінансової науки.

4. Чим розрізняються інституціональний та функціональний підходи до визначення сутності фінансово-кредитної системи?

5. Які основні суб'єкти належать до складу фінансово-кредитної системи?

6. Що є об'єктом фінансово-економічних відносин у межах фінансово-кредитної системи?

7. Охарактеризуйте механізм реалізації розподільчої, контрольної та відтворювальної функції фінансово-кредитної системи.

8. Які завдання виконує фінансово-кредитна система у межах кожної із трьох своїх основних функцій згідно з поглядами, що домінують у вітчизняній фінансовій науці?

9. Що є основною функцією фінансово-кредитної системи згідно з поглядами, які домінують у західній фінансовій науці?

10. Яким чином фінансово-кредитна система створює умови для управління ризиками та стимулює корпоративне управління?

11. За якою ознакою фінансово-кредитні системи поділяють на банківські та ринкові?

12. Яку фінансово-кредитну систему називають системою банківського типу?

13. Яку фінансово-кредитну систему називають системою ринкового типу?

14. Який тип фінансово-кредитної системи передбачає підвищені вимоги щодо розкриття інформації про фінансові операції?

15. У чому полягають переваги банківського типу фінансово-кредитної системи над ринковим типом?

16. У чому полягають переваги ринкового типу фінансово-кредитної системи над банківським типом?

17. Чому неможливо однозначно визначити загальну перевагу одного типу фінансово-кредитної системи над іншим?

18. Як за допомогою фінансових інновацій можна поєднувати переваги двох типів фінансово-кредитної системи?

19. Чому окремі науковці ставлять під сумнів практичну цінність поділу фінансово-кредитних систем на банківські та ринкові?

20. Які альтернативні підходи до типізації фінансово-кредитних систем можна зустріти в науковій літературі?

21. Що розуміють під ефективністю фінансово-кредитної системи і чи можливо її оцінити?

22. Що можна вважати базовими постулатами та критеріями оцінювання ефективності фінансово-кредитної системи?

23. Які показники використовуються для оцінювання ефективності фінансово-кредитної системи за методикою Світового банку?

24. Чому для різних структурних елементів фінансово-кредитної системи в процесі оцінювання ефективності необхідно використовувати різні показники?

25. У чому полягають основні недоліки оцінювання ефективності фінансово-кредитної системи за методикою Світового банку?

26. Чим відрізняються методики оцінювання ефективності фінансово-кредитної системи, що пропонуються фахівцями Світового банку та Центрально-європейського банку?

27. Як можна оцінити інформаційну прозорість фінансово-кредитної системи країни?

28. Як можна оцінити урегульованість та стабільність фінансово-кредитної системи країни?

29. Як конкуренція між фінансовими установами впливає на ефективність фінансово-кредитної системи?

30. У чому полягає сутність моделі «3+3», яку пропонують використовувати для оцінювання розвитку фінансово-кредитної системи?

31. Поясніть, чому в другій половині XVIII ст. у Північно-Американських колоніях у якості основної грошової одиниці використовувався іспанський долар.

32. Дайте оцінку системі золото-срібного біметалізму, яка панувала в грошовому обігу США в XIX ст.

33. Назвіть ключові історичні моменти розвитку фінансово-кредитної системи США.

34. Які основні інструменти здійснюють обіг на фондовому ринку США?

35. Яким чином долається обмеження щодо заборони обігу акцій іноземних емітентів на фондовому ринку США?

36. Охарактеризуйте Федеральну резервну систему США.

37. Розмежуйте функції структурних ланок Федеральної резервної системи США.

38. Перерахуйте функції Офісу Контролера грошового обігу та Федеральної корпорації страхування депозитів.

39. Охарактеризуйте нормативне та інституціональне забезпечення регулювання ринку цінних паперів у США.

40. Яку роль відіграють саморегулювні організації у регулюванні фінансово-кредитної системи США?

41. Назвіть особливості діяльності небанківських фінансово-кредитних інституцій США.

42. Охарактеризуйте діяльність банківських установ США.

43. Проаналізуйте основні операції англійських клірингових банків в Англії.

44. Коли і за яких умов виникли перші англійські депозитні банки?

45. Охарактеризуйте діяльність перших англійських страхових компаній.

46. Які основні етапи можна виділити в історії грошового обігу у Великобританії?

47. Визначте характерні риси системи золотомонетного стандарту, прийнятого в Англії в 1816 р.

48. Що собою представляли депозитні банки в Англії?

49. Охарактеризуйте діяльність англійських акцептних контор.

50. Порівняйте стан розвитку фондового ринку Великобританії та США.
51. Охарактеризуйте механізм регулювання фінансово-кредитної системи Великобританії?
52. Яку роль відіграють небанківські фінансові установи у фінансово-кредитній системі Великобританії?
53. Охарактеризувати основні етапи розвитку фінансово-кредитної системи Японії.
54. Як відбулося становлення банківської системи Японії?
55. Яку роль відіграли державні фінансові установи у розвитку фінансово-кредитної системи Японії?
56. Яку організаційну структуру має Банк Японії?
57. Які особливості має грошова система Японії у порівнянні з розвиненими країнами світу?
58. Охарактеризувати діяльність фінансових асоціацій та корпорацій Японії.
59. Які тенденції спостерігаються у сучасному розвитку фінансово-кредитної системи Японії?
60. У чому полягають особливості міжнародної експансії японських банків на сучасному етапі?
61. Як здійснюється регулювання фінансово-кредитної системи Японії?
62. Здійснити порівняльну характеристику фінансово-кредитних систем Японії та США.
63. Проаналізуйте основні історичні події у розвитку фінансово-кредитної системи Німеччини.
64. Коли і за яких умов виникли перші німецькі комерційні банки?
65. Охарактеризуйте діяльність німецьких інвестиційних банків.
66. Які основні етапи можна виділити в історії грошового обігу у Німеччині?
67. Визначте характерні риси та порівняйте німецькі системи: золотомонетного стандарту, введеного у 1873 р., та золотодевізного стандарту, введеного у 1924 р.
68. Що собою представляють жироцентралі, які діють у Німеччині?
69. Як організований і функціонує Німецький федеральний банк?
70. Порівняйте стан розвитку та місце у фінансово-кредитній системі фондового ринку Німеччини та США.
71. Охарактеризуйте механізм регулювання фінансово-кредитної системи Німеччини?
72. Яку роль посідають банки у фінансово-кредитній системі Німеччини?
73. Проаналізуйте основні історичні події у розвитку фінансово-кредитної системи Франції.
74. Коли і за яких умов був створений Банк Франції?

75. Охарактеризуйте діяльність французьких спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

76. Які основні етапи можна виділити в історії грошового обігу у Франції?

77. Які основні причини обумовили створення та подальше руйнування світової зони франка?

78. Що собою представляють кредитні кооперативні установи, які діють у Франції?

79. Як організований і які основні функції виконує Генеральна рада Банку Франції?

80. Порівняйте стан розвитку та місце у фінансово-кредитній системі фондового ринку Франції та США.

81. Охарактеризуйте механізм регулювання фінансово-кредитної системи Франції?

82. Яку роль відіграють банківські та небанківські установи у фінансово-кредитній системі Франції?

7. Методи навчання

Викладання даної дисципліни проводиться із застосуванням лекцій, семінарських (практичних) занять. Застосовуються методи проблемного навчання:

- проблемний виклад матеріалу
- частово-пошуковий (евристичний)
- дослідницький (при написанні рефератів, магістерських робіт)

8. Форми контролю

1. Поточний контроль – тестові завдання на модульних роботах.
2. Підсумковий контроль – залік.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	

60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєнням дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$$

10. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Фінансово-кредитні системи зарубіжних країн» для студентів ОС «Бакалавр» зі спеціальності 072 - «Фінанси, банківська справа та страхування»/ Костюк В.А., Олійник-Данн О.О. - К. : «КОМПРИНТ», 2019. - 166 с.

11. Рекомендована література

Основна

2. Корецька, Н. І., Різник, Н. С., Галушак, В. Л. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : Електронний посібник з дисципліни / Луцький національний технічний університет. — Режим доступу : <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fof/bs/2011/11-67/>
3. Мельник, П. В. Банківські системи зарубіжних країн : Підручник. — Київ : ЦУЛ, 2010. — 574 с.
4. Реверчук, С. К. Грошово-банківські системи зарубіжних країн : Навч. посіб. / С. К. Реверчук. — Київ : Кондор, 2015. — 286 с.

Допоміжна

5. Боди, З. Финансы : учеб. пособие / З. Боди, Р.К. Мертон ; пер. с англ. — М.; СПб.; К. : Вильямс, 2007. — 584 с.
6. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підручник / Р. Глен Габбард ; пер. з англ.; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесневич. — К. : КНЕУ, 2004. — 889 с.
7. Захарченков, С. П. Обґрунтування концепції дослідження сутності фінансів / С. П. Захарченков // Фінанси України. — 2009. — № 9. — С. 108-114.
8. Карлін М. І. Фінансова система України : навч. посіб. / М. І. Карлін. — К. : Знання, 2007. — 324 с.
9. Ковальчук С. В. Фінанси : навч. посіб. / С. В. Ковальчук, І. В. Форкун. — Л. : Новий Світ-2000, 2009. — 568 с.

- 10.Корецька, Н. І. Історія грошей та кредиту країн світу : Підручник / Н. І. Корецька. — Київ : Кондор, 2015. — 416 с.
- 11.Мишкін, Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, А.Стасишин, Г.Стеблій. — К.: Основи, 1999. — 967 с.
- 12.Мишкин, Фредерік С. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков / 7-е изд. : Пер. з англ. — М. : Вильямс, 2006. — 880 с.
- 13.Мельник, П. В. Тарангул Л. Л., Гордей О. Д. Банківські системи зарубіжних країн : Підручник / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей. — Київ: Алерта, Центр учбової літератури, 2010. — 586 с.
- 14.Олійник, О. О., Адаменко, В. В., Олійник, Л. М. Розвиток фінансово-кредитної системи аграрного сектору економіки України: теорія, методологія, практика: монографія / О. О. Олійник, В. В. Адаменко, Л. М. Олійник / за заг. ред. д.е.н. О. О. Олійник. — К. : КОМПРИНТ, 2015. — 410 с.
- 15.Олійник, О. О. Методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування фінансово-кредитної системи / О. О. Олійник // Вісн. Одес. нац. ун-ту. Економіка. — 2014. — Т. 19. — Вип. 3/4. — С. 74-79.
- 16.Олійник О. О. Типи фінансово-кредитних систем: переваги і недоліки / О. О. Олійник // Ефективна економіка. — 2014. — № 8 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>.
- 17.Теорія фінансів : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — 2-ге вид. — К. : Знання, 2010. — 576 с.
- 18.Фінанси (загальна теорія) : навч. посіб. / В. М. Опарін. — 2-е вид., допов. і перероб. — К. : Київ. нац. екон. ун-т, 2001. — 238 с.
- 19.Фінанси (теоретичні основи) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Грідчина, В. Б. Захожай, Л. Л. Осіпчук. — 2-е вид., виправл. і допов. — К., 2004. — 312 с.
- 20.Прядко, В. В., Сайко, М. М. Історія грошей і кредиту : Підручник / В. В. Прядко, М. М. Сайко. — Київ : Кондор, 2009. — 508 с.
- 21.Школьник, І. До питання про термінологічне розрізнення базових категорій фінансової науки / І. Школьник // Економіка України. — 2010. — № 7 (584). — С. 59-68.
- 22.Beck T. Financial Institutions and Markets Across Countries and over Time: Data and Analysis / T. Beck, A. Demirguc-Kunt, R. Levine // World Bank Policy Research Working Paper. — 2009. — № 4943. — 46 p.
- 23.Cihak M. Benchmarking Financial Systems around the World / M. Cihak, A. Demirguc-Kunt, E. Feyen, R. Levine // Working paper #6175. The World Bank. — 2012. — 58 p.

24. Allen F. Comparing financial systems: a survey / F. Allen, D. Gale. – Philadelphia : University of Pennsylvania Wharton School, 2001. – 80 p.
25. Levine R. Bank-based or market-based financial systems: which is better? / R. Levine // Working Paper . – 2002. – № 9138. – Cambridge, MA : NBER. – 44 p.
26. Hartmann P. The Euro Area Financial System: Structure, Integration and Policy Initiatives / P. Hartmann, A. Maddaloni, S. Manganeli // Working paper. – 2003. – № 230. – 55 p.
27. Schmidt R. Financial Systems – Importance, Differences and Convergence / R. Schmidt, A. Hryckiewicz ; Institute for Monetary and Financial Stability // Working Paper Series. — 2006. — № 4. — 32 p.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Світового банку // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.worldbank.org/financialdevelopment.
2. Сайт Федеральної резервної системи США // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.federalreserve.gov/>
3. Офіційний веб-сайт Банку Франції // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.banque-france.fr>
4. Офіційний веб-сайт Банку Англії // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bankofengland.co.uk/boe.htm>
5. Офіційний веб-сайт Банку Японії // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// www.boj.org](http://www.boj.org)
6. Офіційний веб-сайт Німецького федерального банку// [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bundesbank.de/>